

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1888. ÉVI AUGUSZTUS 29—30. NAPJAIN

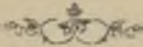
SÁROSPATAKON TARTOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD B., AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŰIVEL
1888.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1888. augusztus hó 29—30. napjain Sárospatakon tartott őszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1888. évi augusztus hó 29—30-ik napjain Sárospatakon tartotta meg *Kopré Ferenc* esperes és *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt rendes őszi közgyűlését, számos egyházi és világi férfiak közreműködésével.

Jelen voltak:

Az elnökségen kívül *Bodolai József*, id. *Ölbey János*, *Keresztúri József* *Zombori Gedő*, *Tóth Lajos* papi, — *Bódogh Károly*, *Piliszy Ferdinánd*, *Szinyei Gerzson* és *Meczner András* világi tanácsbírák; *Bálint Dezső* sárospataki, *Beszterczey Béla* bereckii, *Czinke István* erdőbényei, *Farkas Lajos* vajdacsikai, *Fürjész Tamás* lukai, *Horváth János* petrahói, *Komjáthy Gábor* szentesi, *Nagy Károly* szomotori, *Páricsi József* karesai, *Verebélyi József* bacskai, *Zitás Bertalan* pthrűgyi, *Szánthó István* bodrog-olaszii, *Csontos Gábor* agárdi rendes, — *Semsey József* zombori helyettes, — *Máthé Gyula* sárospataki, *Nagy Sándor* tárkányi, *Lábos István* nagy-rozvágyi, *Bartha József* kesznyéteni segédlelkészek; *Csécsi Pál* és *Gérecz Károly* tanítói képviselők; *Paulay Gábor* tokaji, *Keresztjén Mihály* mádi, *Szabó József* visi egyházak képviselői. — Jegyzők: *Kónya András* fő-, *Abaházy József* al- és *Dr. Kesső Géza*, világi jegyző.

1. Elnöklő esperesünknek tanácskozásainkra Isten segítő kegyelmét esdő buzgó imája után, egyházmegyei gondnokunk részint a konvent, részint az egyházkerület által tárgyalás és véleményadás végett egyházmegyénkhez áttett ügyek iránti érdeklődésre s az azok feletti komoly tanácskozásra híván fel a jelen voltak figyelmét: a tanácskozást megnyitottnak nyilvánította.
2. Elnöklő esperesünk jelenti, hogy *Zitás István* papi, *Báró Vay Sándor* világi tanácsbírák, akadályoztatásuk miatt tanácskozásainkban részt nem vehetnek.

Elmaradásuk tudomásul vétetik.

3. Az egyházakból megjelent képviselők megbízó-levelei felolvasot-
taknak tekintetvén :

Igazoltatnak.

4. Elnök esperesünk betejesztvén a mult gyűlés által elrendelt szava-
zatok felbontására egybehívott bizottság folyó évi július 27-én kelt
jegyzőkönyvét, ebből kitűnt, hogy a megüresedett világi tanácsbí-
rói hivatalra szűkebbkörű szavazás alá kijelölt *Meczner András* és
Szemere Ödön közül előbbi 41, utóbbi 20; a világi jegyző-ügyészi
hivatalra kijelölt két egyén közül *Dr. Kesső Géza* 45, *Vitányi Ber-
talan* 16 szavazatot nyertek. Az ekként szavazattöbbséggel elvá-
lasztott *Meczner András* világi tanácsbíró és *Dr. Kesső Géza* világi
jegyző s ügyész elválasztásukról elnökség által a gyűlés előtt érte-
sítettvén, az abban való megjelenésre felhívták.

Elválasztottak a felhívásnak engedve, az ünnepélyes eskü
letétele után hivatalukba beiktattattak, s azt a közgyűlés szívé-
lyes üdvözlése mellett elfoglalták.

5. Olvastatott *Végh Bertalan* világi tanácsbírónak hivataláról való
lemondását bejelentő levele.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn az ezelőtt több évig
viselt jegyző-ügyészi hivatalában oly sokoldalú szolgálatai által
feltűntetett ügybuzgalmáért méltányolt elismerését kijelenti,
ugyanakkor sajnálattal fogadja egyházaink közbizalmából csak
is a közelmultban felajánlott tanácsbírósról határozottan és
véglegesen kijelentett lemondását.

6. *Buda Fános* egyházi aljegyző, e hivataláról kényszerű lemondását
jelentvén be :

Egyházmegyei közgyűlésünk nevezettnek több évi buzgó
működéséért kiérdemelt elismerését nyilvánítva, viselt hivata-
láról való lemondását, felhozott indokai dacára, sajnálattal veszi
tudomásúl.

7. A *Végh Bertalan* és *Buda Fános* lemondása által megürült világi
tanácsbírói és papi aljegyzői hivatalok betöltése szükségessé válván :

Azok betöltésének eszközzésével, illetőleg a szavazás elren-
delésével elnök esperes úr megbízatik.

8. *Kónya András* főjegyző s egyházmegyei dékán betejesztett szám-
adása megvizsgáltatván, kitűnt, hogy az 5 egyházlátogatási járásból
különböző célok s pénztárak javára bevett 2585 frt 75 krt, s ez
összeget illető helyeire maradék nélkül be is fizette. Az egyház-
megyéhez tartozó papi, tanítói özvegyek és árvák, valamint egyes
szükségelők részére kiosztás végett átvett az egyházkerületi pénz-
tárnoktól 1321 frtot, melyből nyugtákkal igazoltan kiosztott 1299 frt
75 krt; pénztári maradványa tehát 21 frt 25 krt tesz.

Mivel ezen 21 frt 25 kr azért képez pénztári maradványt,
mert néhány még segélyezendő özvegy és árva tartózkodási
helyét nem jelentette be, jelentkezésük esetén azonban kiosztá-
sra vár : a jövő számadáskor lesz elszámolandó. Máskülön-
ben a számadás a betejesztett adatokra nézve helybenhagyatik

s számadó azokra nézve a további felelősség terhe alól feloldoztatik.

9. *Id. Olajos Pál* gesztelyi lelkész, mint a mult gyűlés alkalmával a megyeszéki járáskör részéről megválasztott egyházmegyei számvevőszéki tag, ez állásáról lemondását jelentvén be:

Okainak valódiságát tekintetbe véve, lemondása tudomásul vétetik, s helyette a közgyűlés *Tóth Lajos* sajtó-hídvégi lelkészt s egyházmegyei tanácsbíróvá választja meg.

10. Az előző ponttal kapcsolatban *Szinyei Gerzson* világi tanácsbíró jelenti, hogy az egyházmegyei számvevőszék szervezésének elhatározásával egyidejűleg a gondnoki számadások, az egyházi tőkepénzek és vagyonkimutatásokhoz szükséges rovatos ívek kinyomatásával az egyházmegyei tavaszi közgyűlés által ő és *Czinke István* erdő-bényei lelkész bíztattak ugyan meg, de e megbízatásnak meg nem felelhettek, azon okból, mert a kinyomatandó példányok számára nézve tájékozó útasítást nem nyertek.

Közgyűlésünk a tavaszi gyűlés jegyzőkönyv 12-ik pontjában foglalt ide vonatkozó határozatát megújítja. Hogy pedig a megbízottak a példányok számára nézve tájékoztatást nyerjenek, felkéri esperes urat, hogy az egyházakat körlevélben szólítsa s hívja fel, hogy jelentsék be, hány példányt kívánnak megrendelni a kérdéses rovatos ívekből; mégpedig lehetőleg oly rövid idő alatt, hogy az ez évi számadások már ezen ívek szerint legyenek kiállíthatók.

11. Olvastatott az erdő-horvátii egyházban a torony építésnél felmerült különböző tervek elhatározó megválasztására esetleg kiegyenlítésére a tavaszi közgyűlés 33. sz. határozatával kiküldött bizottság jelentése, melyben küldöttek előterjesztik, hogy az ilyenmő, s ezen építkezésnél multhatlanul igényelt szakértői szemle nem eszközöltetvén, a mely szakértői vélemény volna pedig valóban hivatva a toronynak a templom veszélyeztetésére vagy biztosítására viszonyult hatását megállapítani és pedig azért, mert a templom oldalfalazatán most is nagymérvő repedések láthatók: ezen okból, és azért is, mert az anyaggal nincsenek egészen készen, az építkezés függőben maradt.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn küldöttség jelentéséből meggyőződött arról, hogy ezen tervbe vett építkezésnél, egyházi előjáróság a szakértő építési vizsgálat megtételét ez ideig elmulasztotta: midőn az erdő-horvátii egyházközséget az építkezésnek fogamatbavételére buzdítja és útasítja, egyszersmind elvárja, hogy ellentétes irányú törekvéseikkel felhagyva s az egyház békéjére s felvirágzására káros hatású pártoskodásukat feladva, szép egyetértéssel fogják elkezdni és bevégezni a munkát.

12. Olvastatott a takta-kenézi egyház ügyeinek rendezése végett kiküldött bizottságnak, s az ottani lelkésznek a tavaszi közgyűlés jegyzőkönyve 15-ik pontjában foglalt ügyekre vonatkozó azon jelentése

melyszerint a kir. tábla a nyíregyházi törvényszéknek az egyház keresetét elutasító végzését feloldotta s útasította a törvényszéket, hogy a biztosító zárlatot haladéktalanul rendelje el; a minnek esz- közlése után *Tóth Bénéjámín* volt gondnok a jelenlegi egyházgondnokot — azon alapon, hogy az egyház követeléseinek biztosítására oly tárgyakat is lefoglaltatott, melyek neje tulajdonát képezik — perbe fogta.

Egyházmegyei ügyész, dr. *Kesső Géza*, ez ügybeni gyors és erélyes eljárásra felkéretik.

13. A tavaszi egyházmegyei közgyűlés 45 sz. határozata szerint, a pthrűgyi egyház ügyeinek rendezése végett kiküldött bizottság jelenti, hogy a számadásokat megvizsgálta s *Hallgató Pál* volt gondnokot azon összegnek — melyről szabályszerűleg be nem számolt — megtérítésére útasította s kötelezte. Ezzel kapcsolatban a pthrűgyi egyház lelkésze jelenti, hogy nevezett *Hallgató Pál* mindennemű — a küldöttség által megállapított — követelést befizetett az egyház pénztárába

A jelentések jóváhagyólag tudomásul vétetnek.

14. Olvastatott a cigándi egyházból a tavaszi egyházmegyei közgyűlés 22-ik sz. alatti határozatában kinevezett küldöttség jelentése, az egyházi földbirtok bérleti összegéből elköltött 600 frtnak, továbbá a templom javítására és torony építésére tett költség kivetése és beszédéről szóló számadások mulasztott betérjesztésének megvizsgálása tárgyában. Küldöttség ezen jelentésében a 600 frt elköltött egyházi vagyonnak felhasználására vonatkozólag előadja, hogy a lelkésznek az egyház tagjain 1874. január 1-sejéig 1686 frt 92 kr követelése lévén, ezen összegig az egyházat a király-helmeci járás-bíróság előtt beperelte, mely bíróság 1885-ik évben kelt ítéletével az egyházat a követelt 1686 frt 92 krban és 187 frt 92 kr perköltésben elmarasztalta. Miután a gondnokok kezei közt levő kivétési ívekből az egyes hátrálékos egyháztagokat határozottan kimutatni nem lehetett, a 600 frt bérleti pénzt a sommás lelkészi hátrálékos fizetés fedezésére fordították, mivel a követelt és beperelt összeg kiegyenlítésére más módozatot nem találtak. Majd 1886-ik év január 26-án az egyházlátogatóság elnöklete alatt tartott presbyteri gyűlésben a még kifizetetlen összegre nézve lelkész és presbyterium között mindkét fél által elfogadott s aláírt oly írásba foglalt egyezés köttetett, hogy e szerint a lelkész is tartozván az egyháznak 510 frttal ezen 510 frt számíttassék be a hátrálékos lelkészi követelésbe; ezenfelül a presbyterium az egyháztagok nevében kötelezte magát, hogy végkielégítésül azon év végéig 800 frtot fizet a lelkésznek 1886. és 1887-ben, tehát két részletben, a mit teljesített is. A lelkész pedig lemondott minden másnemű lehető hátrálékos követelésről. Továbbá küldöttség az építkezésből származó számadás betérjesztésének elmulasztásáról jelenti, hogy ezen építkezési költség-kivetés nélkülözte ugyan a közvetlen presbyteri határozatot, mind a mellett közmegegyezéssel fogtak a világi hatóság által bezárással fenyegetett templom javításához és a torony építéséhez, a mely célokra 7385 frtot vetettek ki önmaguk között, köz-

ségi úton. Igaz ugyan, hogy az építkezés költsége szerződésileg 6400 frtban lett megállapítva; de mert oly munkálat is történt, mely a tervezetbe előlegesen nem volt felvéve, ennek keresztülvitelére az egész összeg igényeltetett. Ez ideig 1370 frt van fedezetlenül, mely összeg a hátrálékosok terhére váltóval a pénzügyintézetekből lett fedezve; de biztosították küldöttséget, hogy ez összeget még ez év folyamán teljesen kiegyenlítik s egy teljesen tisztázott ügyet és számadást fognak az egyházlátogatóság útján az egyházmegyei közgyűléshez beterjeszteni.

Egyházmegyei közgyűlés a küldöttség indokolt jelentése folytán a már több ízben sürgölt 600 frt visszatérítését — azon oknál fogva, mert az más címen és kivétéssel különben is visszatért, s mert a mindinkább elszegényedő egyháztagokat az építkezésből származó teherviseléssel eléggé megrótnak látja — kivételképen feladja; azonban oly világos és félre nem magyarázandó határozat kimondásával, „hogy többé a bérleti öszszegnek ilyenmő papi hátrálékos fizetésre leendő felhasználását meg nem engedi, sőt azt határozottan megtiltja“; az építkezésből származó, tisztán elkülönített számadás előterjesztését pedig a jövő tavaszi közgyűlésre elvárja s ezt a kimenendő egyházlátogatásnak is figyelmébe ajánlja.

15. Olvastatott a szomotor-b.-vécsi egyház anyagi viszonyainak, különösen alapítványi természetű tőkepenzei kezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése.

Miután a jelentésből fegyelmi vétség jelenségei tűnnek ki, a fegyelmi eljárás megindítása *Nagy Károly* szomotori lelkész ellenében elrendeltetik s egyszersmind a vádpanasz pontok, nyilatkozatának, illetve védelmének beadhatása végett vele közölni rendeltetnek; az egyház vagyoni ügyeinek végleges rendezése végett pedig *Tóth Lajos* tanácsbíró és dr. *Kesső Géza* egyházmegyei ügyész oly felhatalmazással küldetnek ki, hogy az egyházmegyét illető teljes hatáskörrel jogügyeket köthessenek, telekkönyvi bejegyzéseket az egyházmegyét illető és kötelező joghatálylyal engedélyezhessenek vagy eszközölhessenek az egyház érdekeinek figyelemben tartása mellett.

16. Olvastatott *Kiss Gyula* szomotori lakos kérvénye, melyben azon ajánlatot teszi, hogy a szomotor-b.-vécsi egyház által 1888. május 16-án bírói árverésen megvásárolt, de a vételár nézve még mindezideig nem tisztázott ingatlan birtokot készpénzben és egy összegben fizetendő 1362 frt vételárért hajlandó átvenni.

Miután a beterjesztett ajánlat egészen egyoldalú, amennyiben azt a szomotor-b.-vécsi egyház presbyteriumának gyűlési jegyzőkönyvével nem támogatja: ezen ügy rendezésével az előző pontban kinevezett egyházmegyei küldöttség bízatik meg.

17. A lácai egyház előjárósága jelenti, hogy a *Pirigyi Istvántól* vásárolt, de az adásvevési szerződésbe tévesen bevezetett ingatlan bel-

sóság ép e tévedés miatt máig sem volt az egyház nevére telekkönyvezhető, s hogy az egyház és *Téglási István* közt fenforgó mesgyeper sincs elintézve.

Egyházmegyei ügyészünk felhivatik, hogy a lácai egyház előljárásiágának közbenjárását is igénybevéve: ez ügyeket lehető rövid idő alatt rendezze.

18. Olvastatott *Bogárdi Dániel* csanálói lelkésznek a tavaszi egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének 43-ik pontjában jelzett áttérésekre vonatkozó jelentése, melyben előadja, hogy az összesen 4 egyháztagnak az ág. hitv. egyházkebelébe lett áttérése még az ő ottani hivatalbalépése előtt történt és pedig több évekről hátrálékban maradt papi díjfizetésük lerovását sürgető eljárás miatt; ily úton remélvén az illetők fizetési kötelezettségük teljesítése alól megszabadulhatni.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn ezen önző s földhözragadt anyagiságból származott, de máskülönbön szabályszerűen történt áttéréseket tudomásul veszi, egyszersmind útasítja presbyteriumot, hogy az elhalt lelkész árváit illető hátrálékos tartozásokat az áttértektől polgári úton is behajtassa.

19. A tavaszi gyűlés 39-ik sz. alatti határozata folytán *Didk János* és *Isky György* leányvári presbyterek ellen elrendelt fegyelmi eljárásra vonatkozólag a leányvári presbyterium, mint elsőfokú bíróság jelenti, hogy a bepanaszoltak hibájukat beismerve, feddésre ítéltettek s ez ítélet végrehajtása által az ügy végleg elintéztetett.

Tudomásul szolgál.

20. A tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 48-ik szám alatt határozatára vonatkozólag a sárospataki egyházból jelentetik, hogy az özvegy lelkészné és *Bálint Dezső* rendes, valamint *Máthé Gyula* volt helyettes, jelenleg segédlelkész között fenforgott vitás ügyek az illető felek teljes megnyugvásával végleges elintéztést és békés megoldást nyertek, s hogy a lelkészi javadalomhoz tartozó s az elhalt lelkész által épített tanyai épület kisajátítására nézve is megegyezés jött létre, olyformán, hogy a jelenlegi lelkész a már előbb — becslóbíróóság által — megállapított becsárt azaz 600 frtot 1889-ik év május hó 1-sejéig két részletben visszatéríti az özvegy lelkésznek.

A jelentés tudomásul vétetik.

21. *Verebélyi József* bacskai lelkész kérelmezi, hogy a tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 32-ik pontjában foglalt s *Zombory Gedő* tanácsbíró által beterveztett azon indítvány, melyben Lelesz központtal egy missiói kör szervezésére hívja fel egyházmegyénk figyelmét, mellőztessék és pedig azon okból, mert ez indítvány tárgyát képező terv valósítása esetén az ő lelkészi javadalma lényegesen megrövidítenék s a mellett több lelkészi állomásuk érdekei is szenvednének. Ezzel szemben a *Zombory Gedő* indítványával egyidejűleg beadott kérvényét melyben Bacskai központtal egy másik missiói kör szervezését kéri, — egyházmegyei közgyűlés pártfogásába ajánlja.

Tekintettel arra, hogy Bacska a hozzátartozó fiók- s leány-egyházakkal keletkezése óta szerves összeköttetésben áll, s hogy a bacskai lelkész, ha bizonyos évi segélyben részesítenék, e szórványos egyházak lelki gondozását sikeresebben eszközölhetné; s hogy e missiói kör létesítésének szükségét egyházmegyénk is belátja: kérvényét a szükségelt felszerelvények csatolása mellett, a konvent elé leendő felterjesztés végett a főtiszteletű egyházkerülethez pártolólág beterjeszteni határozza.

22. Olvastatott azon bizottság előterjesztése, mely az 1888. május 1–3. napjain tartott egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 56-ik pontja értelmében a felállítandó *országos lelkészi gyám- és nyugdíjintézet* részletes tervezetének megbírálására küldetett ki.

Egyházmegyei közgyűlés a bizottság előterjesztését magáévá tévén, azt az egyházkerületi bizottság előadójához még folyó hó szeptember 15-ig áttétetni határozza.

23. Tárgyaltatott a tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 57-ik pontja szerint az egyházmegyékhez véleményadás végett áttett azon indítvány, melyet *Szász Domokos* erdélyi püspök az egyetemes konvent 1887. évi november 25-én tartott ülésén a közalapból való segélyezés eddigi módjának megváltoztatására nézve beterjesztett s ezzel kapcsolatban *Fejes Istvánnak* a fentebbi indítványra vonatkozó — ugyanakkor beadott — módosítványa.

Egyházmegyénknek úgy az indítványra, mint a módosítványra adott véleménye a következő:

Egyetért egyházmegyénk az indítványt tevő püspök úrral abban, hogy az országos közalapnak az egyházi törvények 217. §. a), b) és c) pontjaiban körülírt céljai a kitűzött feladatok nagyságának megfelelő mértékben nem valósíthatók, mert a segélyezés eddig gyakorolt módja mellett a létező bajok gyökeres és állandó orvoslása lehetetlen; hogy nem lenne segítve a létező bajokon azáltal sem, ha az építkező egyházak egyszerre nagyobb összegekkel való segélyezése vagy az egyes, nagyon csekély jövedelmet feltűntető lelkészi díjlevelek állandó felemelésére, s így a papi állomások fenállásának biztosítására alaptókké létesítése szándékoltatnék; mert ez egyfelől nagyon hosszú idő alatt volna elérhető, másfelől pedig a közalapnak évenként kiosztás alá kerülő jövedelmeiből kivihetetlen;

hogy a felsegélés tökéletlen és eredménytelen volna akkor is, ha az illető célok javára apróbb segélyösszegek tőkésítenének s azok, azon tőkének csak kamatját élveznék;

hogy a pillanatnyi szükségeknek kisebb adományok útján való kielégítése nem javít a segélyezett helyzetén; nagyobb tőkék adományozása pedig a közalap jövedelmeiből nem telik, vagy csak nagyon hosszú időközökben volnának kiutalványozhatók s így sok üdvös cél elérése nagy időre volna elodázva;

ámde mind e bajokon nem úgy lehet és kell egyházmegyénk véleménye szerint segíteni, amint azt *Szász Domokos* püspök indítványában ajánlja, nevezetesen, hogy a nagyobb szükségben lévő egyházak építkezési befektetéseire s papi java-

dalmaik állandó megjavítására szükségelt tőke-összegeket a közalap tőke-állagán felül az egyházkerületek, egyházmegyék vagy egyházközségek kezelése alatti tőkék előlegezzék, épen azért feleslegesnek tartja azok ilyenmő tőkének felsorolását;

hanem, igenis, *Fejes István* — módosítványát igazoló — indokolásának 1-ső pontjával egyetértve: egyházmegyénk a kérdést megoldhatónak, vagyis az országos közalapnak az egyházi törvények 217. §. a). b) és c) pontjaiban körülírt céljait valószínűvé tartja magának a közalapnak tőkéjével is, oly módon, hogy a közalap évenkénti egész jövedelméből az országos gyámintézetre megajánlott 10%-jén felül a már létesített belmissiók költségeinek fedezésére s rendkívüli — kiáltó szükség esetében leendő — segély nyújtására 25%, összesen tehát 35% rendelkezés alatt hagyatva, a többi 65% tíz éven át folytonosan tőkésítették, s ez idő alatt az eddig gyakorlatban volt segélyezés beszüntetessék; a szegényebb egyházközségek s csekély jövedelmű papi állomások fenállhatása pedig azon időig affiliatiók által eszközöltessék, módot adván azoknak eképen arra, hogy jövedelmüknek így megtakarítható részét maguk javára tőkésíthessék.

Indokolás:

1. Általános tapasztalás bizonyítja, hogy a közalap iránti buzgóság híveinknél lassan bár, de mégis észrevehetően és folytonosan lankad, minek folytán a közalap évi jövedelmének nem emelkedésére, sőt ellenkezőleg apadására van kilátás; sőt valószínű, hogy eljön az idő, midőn folyvást szegényedő s az állam által túlterhelt híveink határozottan megtagadják az ily célokra való adózást; azért is az előre való gondoskodás ajánlja, sőt követeli a tőkegyűjtést.

2. Ugyancsak a tapasztalás bizonyítja, s magok az indítványt és módosítványt beadók is beismerik, hogy a segélyezés eddig gyakorolt módja kevés időre javított ugyan a segélyezett helyzetén, de bár temérdek pénz osztatott is ki, maradandó hatással javítani s a bajokat gyökeresen orvosolni képtelen s tulajdonkép nem volt egyéb, mint az erők szétforgácsolása. Maradandó hatással segíteni csak egy nagy tőke képesíti a közalapot; ez pedig nem érhető el.

3. Az egyházkerületek, egyházmegyék vagy egyházközségek tőkének bevonása által sem; mert még csak nem is valószínű, hogy azok esetleg jobban forgatható tőkéiket a konvent rendelkezése alá bocsássák, arra pedig nem kényszeríthetők.

4. Amennyiben az eddigi segélyezés a bajokat gyökeresen orvosolni képtelen, nagyobb tőkék utalványozása pedig a közalap túlterheltetése nélkül nem eszközölhető; de máskülönben is, mivel az alapos felsegélést igénylő egyházközségek s papi állomások összeírása, azok felsegélési sorrendjének megállapítása nem egy pár hónapi munkába kerül: már csak ezért is célszerű és kívánatos a bizonytalan eredménnyel kecse-

tető segélyezésnek egy időre való beszüntetése, hogy az egyházmegyék s egyházkerületek határozottan megállapíthatassák, melyek azon egyházkerületek s papi állomások, melyek az életképességetel valóban igényelhetik és saját igyekezetük után meg is érdemlik.

24. Tárgyaltatott a folyó évi tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 64. pontja szerint, véleményezés végett az egyházmegyékhez áttett s a pályázati képeség megállapítására vonatkozó szabályrendelet-javaslat.

Egyházmegyei közgyűlésünk e szabályrendelet-javaslatot következőleg kívánja módosítani: az 1-ső pontba, ezen kifejezés helyett: „élete 24-ik évét betöltötte,“ „nagykorú vagy nagykorúsított,“ s a 2-ik pont c) alatti kikezdésébe a megfelelő szövegezés helyett ugyanezen kifejezés teendő.

A 3-ik pont a) kikezdésébe „a ki, mint rendes lelkész, 6 éven át működött“ helyett: „a ki, mint rendes lelkész, 4 éven át működött“ teendő. A 3-ik pont b) kikezdése következőleg módosítandó: „az olyan rendes lelkészek, a kik mindkét lelkészi vizsgáról jeles osztályzatú bizonyítvánnyal bírnak vagy egyházi közpályán sikerrel működtek, avagy az egyház gondozásában kitűnő sikert értek el, ha, mint rendes lelkészek, már 2 évig voltak alkalmazásban.“

Ugyanazon pont d) kikezdésében a theologiai tanárok pályázhatási képességére s jogosultságára vonatkozólag egyházmegyénk szintén 2 évet kíván megállapítani, az e) alatti kikezdésben pedig a 6 és 5 szolgálati évszámokat viszonylagosan 4 és 3-ra kívánja leszállítani. A 4-ik pont egyházmegyénk véleménye szerint következőleg lenne szövegezendő: „Első osztályú egyház lelkészi állomására pályázhat minden lelkész, a ki, mint rendes lelkész legalább 8 évig működött, ha ezen idő alatt magát erkölcsileg feddhetlenül és kifogástalanul viselte; továbbá minden oly rendes lelkész, a ki mindkét lelkészi vizsgáról jeles bizonyítvánnyal bír, vagy az egyházi közpályán sikerrel működött, avagy az egyház gondozásában kitűnő sikert ért el, ha, mint rendes lelkész, legalább 4 évig szolgált; végre a theologiai tanárok, ha ily minőségükben legalább 4 évig hivataloskodtak.“

Más tekintetben egyházmegyénk a szabályrendelet-javaslatot elfogadja.

25. Tárgyaltatott *Fejes István*, főiskolai alondnoknak a tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 67. pontjában foglalt s az egyházmegyékhez véleményezés végett áttett azon indítványa, melyszerint az eddigi 3 egyházkerületi gyűlést az aratásnak mellőzésével kétfőre javasolja redukálni, oly módon, hogy a tavaszi kerületi gyűlések, mint eddig, ezután is Miskolcon, az őszi pedig felváltva, egyik évben Sárospatakon, a másikkban pedig papavatással egybekötve az egyházmegyékben tartassanak; mely indítványát indokolja azzal, hogy a harmadik kerületi gyűlésre semmi szükség, mert — úgy mond — a főiskola ügyeit az igazgató-tanács jelen szervezete mellett elvégzi; azonfelül a lelkészképesítési vizsgák is június hónapról szeptemberre lettek áttéve, s a konventi ülések is ezután november

helyett a következő év február havára tétettek át, s így az egyházmegyék és egyházkerületek a konventhez intézett kérvények felett a szeptemberi gyűlésben is határozhatnak.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványhoz méltó komolysággal vette tárgyalás alá egyházkerületünk kormányrendszerét lényegesen megváltoztatni célzó emez indítványt, s bár az indítványozó által felhozott érveket kicsinyelni, annyivalinkább azoknak értékét ignorálni nem akarja, mégis:

tekintettel arra, hogy egyházi kormányrendszerünk átalakulási küszöbén egyházkerületi gyűléseink tárgyai nem hogy fogynának, sőt szaporodnak, s ezek összetorlódása túlhosszúra nyújthatná a két gyűlés tartamát, a mi pedig mind a gyűlést-alkotó tagok, mind a gyűlést ellátó egyházakra nézve terhelővé válhatnék;

tekintettel arra, hogy legféltettebb közös kincsünknek, a sárospataki főiskolának egyházkerületünket nemcsak közelről érdeklő, de annak beléletével szerves összeköttetésben lévő ügyei a harmadik, illetőleg a nyári kerületi gyűlések kizárásával nagyon is szűkkörű bizottság kezeibe volnának letelve;

tekintettel arra, hogy ezen célbavett változtatás által egyházkerületünk, szellemi erejének és kincsének egyik legjelentékenyebb letéteményesét, a tanári kart, tanácskozmányaiban gyakrabban volna kénytelen nélkülözni; végre

tekintettel főleg és különösen arra, hogy a nyári egyházkerületi gyűlések elejtésével felette meggyérülnének a nagy közönség és főiskolánk közötti érülközési alkalmak, melyeknek áldásos következményei pedig nem egyszer nyilatkoztak az iskolafentartó egyháztagok s tanügybarátok nagylelkű adományaiban, sőt alapítványaiban; s mivel senki sem tagadhatja, hogy egyházkerületünknek szellemi központja a *sárospataki főiskola*; ennek fentartója pedig nem az igazgató-tanács, hanem a nagy közönség, melyet annak ügyeitől elzárni nem lehet; sőtinkább a főiskola iránti érdeklődését és szeretetét ápolni és fokozni kötelesség, amire eddigelé a zárvizsgákkal egyidejűleg tartatni szokott nyári egyházkerületi gyűlések voltak a legkedvezőbb s legtermészetesebb alkalmak:

egyházmegyénk az indítvány elfogadását, illetőleg a sárospataki nyári kerületi gyűlések eltörlését nem tartja összeegyeztethetőnek a főiskola féltett érdekeivel, épenazért azoknak megtartását a jövőre is kívánja.

26. Elnök esperesünk jelenti, hogy a vísi lelkész, id. *Bagdy István* elhunytával megüresült vísi lelkészi állomás betöltése iránt nem intézkedhetett, és pedig azért, mert a lelkészi díjlevél az erre vonatkozó szabályrendeletben meghatározott minimumot nem üti meg, sőt annak jóval alatta áll. Egyszersmind olvastatott a vísi egyház tagjainak közgyűlésünkhöz beadott kérvénye, melyben előadva azon szándékukat, melyszerint a rendes lelkészi állomást továbbra is óhajtják fentartani: kérelmezik, hogy a csonka- és kegyév idejére segédlelkész rendeltessék egyházunkba, remélvén, hogy ily úton a lelkészi díjlevelet a szükségelt 600 frtra ez idő alatt kiegészíthetik.

Éz ügybeni véleményadásra elnökség által már előbb a vísi tanító fegyelmi ügyének megvizsgálására kiküldött bizottság lévén felhíva, e bizottság jelenti, hogy otlléte alkalmával a vísi egyház tagjai azon óhajtásuknak adtak kifejezést, hogy ők 10 évre a szomszédos Kenézlőhöz szeretnének csatlakozni, és pedig azért, hogy az ezen idő alatt megtakarítható papi jövedelem egy részét a templomépítési alap javára tőkésíthessék, mely kérelmet a bizottság is pártolólág terjeszt a közgyűlés elé.

Miután a vísi ref. egyház tagjainak a nevezett bizottság előtt kifejezett és jelenlegi gyűlésünk elé terjesztett szándéka és kérelme között lényeges eltérés van; s miután a kérelmező egyház viszonyait tekintetbevéve, egyházmegyei közgyűlésünk is jobbnak s a vísi ref. egyház jövőjére nézve kedvezőbbnek ítéli a Kenézlővel való ideiglenes egyesítést: azt elrendeli, s egyszersmind az ide vonatkozó módozatoknak és feltételeknek a két egyház közötti megállapítása végett, *Tóth Lajos* papi, *Meczner András* világi tanácsbírákat és *Horváth János*, petrahói lelkészt küldi ki.

27. Ugyancsak esperes úr jelenti, hogy a simai előkönyörgő-tanító, *Szoboszlai Dániel* meghalt, s hogy e tanítói állomás a jelenlegi alapon továbbra be nem tölthető; s ezzel kapcsolatban tudomására hozza egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a jelzett tanítói állomás betölthetőségét akadályozó nehézségek elháríthatásának szándékától indítatva, az erdőbényei anyaegyház lelkésze, mint egyszersmind simai lelkész, *Czinke István*, egy indítványt, illetőleg ajánlatot terjesztett be, mely a közgyűlésben fel is olvastatott, s melyben kifejti, hogy miután Simára az eddigi, legfőlebb 120 frtnyi évi fizetésre tanítót kapni teljes képtelenség: ő hajlandó Simáról járó eddigi összes lelkészi javadalmát, azaz 32 frt pénzt és 14 hold földnek haszonvételelét a simai leendő tanítónak átengedni, azon feltétel alatt, hogy ezután az eddigi minden 3-ik vasárnapi szolgálat helyett, az anyakönyvek vezetésén, a keresztelés, esketés és temetésen kívül csak a 6 ízbeni úrvacsoraosztás legyen kötelessége, s hogy az így átengedett fizetéseért az egyházkerület által a simai tanítónak eddig évenként állandóan kiutalványozott 40 frtnyi segély 50 frtra egészíttessék ki, s a konvent által szintén évenként 50, tehát 100 frttal kárpótolassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk élénk tudatával bírván annak, hogy a simai leányegyház elszigetelt helyzetű fekvésénél fogva, a távolság miatt semmi más egyházhoz nem csatolható; másfelől annak, hogy a felajánlott 32 frt pénz és 14 hold föld az eddigi fizetéssel együtt a tanítói állomás betöltését nemcsak lehetővé teszi, hanem biztosítja is:

az indítványt, illetőleg ajánlatot elfogadja, s azt pártolólág azon kéréssel terjeszti fel a főtiszt. egyházkerülethez, hogy az erdőbényei lelkész ily módon kevesbedendő jövedelmének kárpótlására a kért segélyt részint az egyházkerület megadni, részint annak kieszközlését a konventnél hathatósan támogatni méltóztassék.

28. Olvastatott *Szoboszlai Dániel* volt simai tanító elmaradott özvegyének azon kérelme, hogy férje halálával, a legnagyobb nyomorúságba jutása mellett tetemes adósság is terheli, sőt férje az országos tanítói nyugdíjintézetbe is 57 frttal adós maradván, ezáltal hátralevő aggodalom teljes életének egyetlen reménylhető segélyforrásától, a tanítói nyugdíjtól is el leendő zárva: ugyanazért — hogy legalább ezen nyugdíjintézeti tartozását kifizethesse — a nagytiszteletű egyházmegyétől segélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlés, tekintve a kérvényező tanító-özvegynek nyomasztó helyzetét; tekintve általa gondozott sikténéma leányának sorsát: tanítói nyugdíjhátrálékának befizetése céljából a kért 57, frtot az egyházkerület által egyházmegyénk részére kiutalványozandott egyik vagy másik alaphól megadni határozza.

29. A nagy-kövesdi egyházból jelentetik, hogy az egyházközség a lelkeszi javadalom emelésére 400 frtért $\frac{1}{6}$ -részt telek tehermentes külsőséget vásárolt. Az adásvevési szerződést nem tudják ugyan bemutatni, amennyiben az eladók között kiskorúak is lévén, annak megkötése az árvaszék jóváhagyásától függ; de miután az árvaszéki elnöktől biztatást nyertek arra nézve, hogy a vétel semmi akadályba nem ütközik: ez ügyben egyházmegyei közgyűlés helybenhagyása kéretik.

A jelentés tudomásvétel és megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi gyűléshez pártolólag beterjesztetik.

30. A szentesi missiói kör lelkésze, *Komjáthy Gábor*, egy évi működéséről szóló jelentését beterjeszti.

A főtiszteletű egyházkerülethez felterjesztetni határozottatott.

31. Olvastatott a nagy-tárkányi társegyház kérvénye, melyben a Kis- és Nagy-Tárkány társegyházak közötti viszony szabályozása és rendezése céljából az igazságtalan fél költségére küldöttséget kér.

A vitás ügyek elintézése végett *Keresztúry József* papi és *Pilisy Ferdinánd* világi tanácsbírák küldetnek ki.

32. A kesznyéteni egyházban folyamatban levő építkezések felülvizsgálásával megbízott *Tóth Lajos* tanácsbíró, beterjesztett jelentésében tudatja, hogy küldetésében eljár, s hogy a már kész tervezeten több célszerű javítást sikerült kieszközölnie.

Helyeslő tudomásul vétetik.

33. A b-sárai fiókegyházból *Weinstock Mór*, mint az egyház javainak bérlője, a tanítói laknak az idei árvíz folytán történt összedőlése után, e házat illető bérlet összeg fizetése alól magát felmentetni kéri.

A bodrog-sárai egyház viszonyaival leginkább *Végh Bertalan* ügyvéd úr lévén ismerős, *Tóth Lajos* tanácsbíró felkéretik, hogy nevezett ügyvéd úrral együttesen ez ügyet intézze el, vagy miként lehető elintézésére nézve adjon véleményét.

34. Az előbbi ponttal összefüggőleg, a b-sárai egyház tagjai útasítást kérnek, hogy mit tegyenek a romban heverő épülettel.

Míg a szándékolt kitelepítésre vonatkozólag a megyei s más hatóságok nem intézkednek: egyházmegyénk ez ügyet szintén függőben hagyja.

35. *Beke Lajos* kaki tanító, állomásáról lemondván, helyére *Borcsik János* szomatori ideiglenes, ennek helyére *Kovács János* volt karádi segédtanító választatott el. A b-olaszii egyházba pedig *Pap Lajos*, okleveles tanító lévén elválasztva, hivatalában, az eskü letétele után, megerősítettett. Lácára ideiglenesen *Szendrei Sándor* volt ladmoci tanító rendeltetett.

Tudomásul szolgál.

36. Olvastatott *Kajzler Sándor*, tolcsvai tanítónak azon kérelme, hogy magyar-csaholyi tanítónak lévén elválasztva, az egyházmegye kebeléből való kilépés és eltávozás részére engedélyeztessék.

Ugyancsak *Fózan Fózsef*, golopi tanító M.-Csáthra lett elválasztatását jelenti, s egyszersmind távozhatai engedélyt kér.

Egyházmegyei közgyűlés *Kajzler Sándor* tolcsvai és *Fózan Fózsef* golopi tanítóknak a kért távozhatai engedélyt megadja, s őket az egyházmegye kebeléből elbocsátja.

37. A harangodi tanítói énekkar, megerősítés végett, alapszabályait terjesztvén be:

az alapszabályok, az 5. §. d) pontja kivételével, melyben az egyházmegyei közgyűlésen leendő képviseltetésről van szó, megerősítettnek.

38. *Szabó Károly*, végzett theologus, a segédlelkészek közé előjegyeztesét kérelmezi.

Kérelme az első vagy bekebelezési vizsga sikeres letétele nének feltétele mellett teljesítettik.

39. Egyházmegyei képviselőkül a Szikszón tartandó őszi egyházkerületi gyűlésre, az elnökségen kívül, *Bodolai Fózsef* és *Tóth Lajos* papi; *Bódogh Károly*, *Piliszy Ferdinánd* és *Meczner András* világi tanácsbírák nevezettek ki.

40. Az 1889-ik évi egyházlátogatási küldöttségek következőleg alakítottak meg:

1. A megyasszói járásba: *Tóth Lajos*, tanácsbíró; *Komjáthy Gábor*, szentesi lelkész.

2. Tállyai járásba: *Kónya András*, főjegyző; *Pálóczy Fózsef*, mádi lelkész.

3. A pataki járásba: *Abaházy Fózsef*, aljegyző; *Órás Kálmán*, ondi lelkész.

4. Szentesi járásba: *Keresztúri Fózsef*, tanácsbíró; *Páricsi Fózsef*, karcsai lelkész.

5. Czigándi járásba: *Ölbey János*, tanácsbíró; *Keresztúri Zsigmond* kis-géresi lelkész.

Ezzel kapcsolatban egyházmegyei gondnokunk tudatja, hogy már a mult évben megkezdett egyházlátogatást a küldöttséggel együtt ez évben a megyasszói járásban fogja folytatni.

Örvendetes tudomásul vétetik.

41. Olvastatott az egyházkerületi számvevőszék 1888. március 19. s következő napjain tartott ülése jegyzőkönyvének 48. szám alatt az egyházmegyékhez is megküldött következő határozata: „Annak biztosabb és könnyebb ellenőrizhetése végett, hogy a lelkészek magasabb díj-osztályba át ne léphessenek anélkül, hogy a különbözetet a lejárt értékre utánpótolják: utasítatnak az egyházmegyék, hogy a jövőre a részvénydíjak betérjesztése alkalmával azt is mutassák ki, hogy az egyházmegye területén hány lelkész tartozik az 1-ső, 2-ik és 3-ik osztályba? Van-e eltérés a megelőző év adataival szemben, s ha igen, mi ennek az oka?”

Az itt előírt utasítás végrehajtásával esperesi hivatalunk által a legközelebb kimenendő egyházlátogató küldöttségek lesznek megbízva

42. Több rendbeli nyomtatványok küldetvén meg egyházmegyénk részére, u. m.: a felsőborsodi egyházmegye mult évi gyűléseinek jegyzőkönyvei; egyházkerületi főleánynövelde folyó évi értesítője; Egyekből lett Kis-Peregi egyház története; az új-pesti ág. hitv. evang. újonnan alakult egyház története; a budapesti prot. országos árva-egylet választmányának 1887-ik évi működéséről szóló jelentése; a sárospataki főiskola mult évi értesítője; a sárospataki egyház ingó s ingatlan javainak leltározása stb.

Mindez okmányok levéltárunkba helyezendők.

43. Olvastatott az egyházmegye tanügyi bizottságnak 1888. augusztus 28-án tartott üléséből kelt jegyzőkönyvszerű jelentése.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést magáévá tevéen, annak jegyzőkönyvbevételés kinyomatását elrendeli, a mint következik.

A beérkezett körlátogatói jelentések és táblás kimutatások szerint az egyházmegyében 42,313 lélekszám mellett 6—12 éves iskolaköteles gyermek van 2151 fi, 2023 nő, összesen 4174; kevesebb 172-vel, mint a mult félévben. Az iskolakötelesek a lélekszám 9 86%-ját teszik; kisebb a mult félévinél 0 02%-al.

Iskolát gyakorol 6—12 éves, 1840 fi; 1594 nő, összesen 3434; 49-el kevesebb, mint a mult félévben; annyi, mint a lélekszám 8 11%-ja, mint a tankötelesek 82 27%-ja; 2 13%-al több a mult félévinél.

Ismétlő iskolaköteles 12—15 évig 825 fi. 820 nő = 1645; kevesebb 90 el, mint a mult félévben; annyi, mint a lélekszám 3 8%-ja; 0 1%-al kevesebb a mult félévinél.

Ismétlő iskolát gyakorol 303 fi, 316 nő = 619 és így 133-al kevesebb a mult félévinél, = a lélekszám 1 46%-ja, = az ismétlő kötelesek 37 62%-ja; 5 72%-al kevesebb a mult félévinél.

Mindennapi iskolát nem gyakorol 311 fi, 429 nő = 740; kevesebb a mult félévinél 123-mal; = az iskolakötelesek 17 72%-ja, a mult félévinél kevesebb 2 13%-al.

Ismétlő iskolát nem gyakorol 522 fi, 504 nő = 1026; a mult félévinél 43-al több; = az ismétlő iskolakötelesek 62 37%-ja; 5 72%-al több a mult félévinél.

Osztályozás tekintetében három-osztályú iskola van 9, négy-osztályú 25, öt-osztályú 20, hat-osztályú 14, nincs iskola két helyen, u. m.: Hotykán és Lácán. Jelentés nem adatott kettőről.

Szellemi állásra nézve:

Kitűnő 23. u. m.: Báj, Cigánd, Csanálos, Erdőbénye, Karád, Pácin, Király-Helmec, Kis-Dobsza, Kis-Géres, O.-Liszka, Karos, Megyaszó fi; Nagy-Géres, Örös, Ricse, Sárospatak fi és felsőbb leány; Sajó-Hídvég, Véke, Tállya, Kis-Tárkány, T.-Lúc fi, Tokaj.

Dicséretes 28, u. m.: Leányvár, Berzék, Csobaj, Golop, Harkány fi és leány; Hernád Németi, Kak, Karcsa, Kesznyéten, Kis-Kövesd, Nagy-Kövesd, Lelesz-Pólyán, Mád, Megyaszó leány, Monok, Pthrügy, Szada, Szerencs, Tarcal fi; T.-Ladány, T.-Lúc leány; Tolcsva, Vámos-Ujfalu, Szentes, Sárospatak alsóbb leány és Vajdácska.

Kielégítő 17, u. m.: Agárd, Bacska, Bodrog-Keresztúr, B.-Olaszi, L.-Bénye, Ágcsernő, Gesztely, Erdő-Horváti, Kenézlő, Luka, T.-Kenéz, Tarcal leány; Ond, Petrahó, Semjén, Zombor, Sóstófalva,

Gyenge 1 és pedig Lelesz.

Nincs minősítve 5, u. m. Sima, Hogyka, Láca, Szomotor, Vis.

Haladás jelezhető Csanáloson és Tokajban, melyek dicséretesből kitűnőkké; továbbá N.-Kövesden, Szentesen, T.-Ladányban, melyek kielégítőből dicséretesekké lettek.

Hanyatlottak: Lelesz-Pólyán kitűnőből dicséretessé, Semlyén, Tarcal leány, Ágcsernő dicséretesből kielégítővé s Lelesz kielégítőből gyengévé.

Rendes tanító van 58, segédtanító 4, lelkész-tanító 7, káplán-tanító 6, ideiglenes 2, nőtanító 1.

Okleveles tanító van 49, nem okleveles 8, u. m. a b.-olaszi, simai, hernád-németi ideiglenes és segéd, kaki ideiglenes, mádi, szomotori és tolcsvai.

Tanító lak: jó 62, rossz 9, u. m. a leleszi, harkányi fi- és leány kaki, kis-géresi, legyes-bényei, pthrügyi, takta-kenézi és lúci fi.

Tanterem törvényszerű 60, nem törvényszerű 13, u. m. a csanálosi, legyes-bényei, báji, csobaji, pthrügyi, zombori, vámos-újfalusi, hogykai, vajdácskai, karcsai, nagy-géresi, leleszi és l.-pólyáni.

Iskolai felszerelés kellő 23, hiányos 47, semmi 3, u. m. a csanálosi, sóstó-falusi és leleszi iskolában.

Iskolai alap 1244 frt 78 kr, 218 frt 78 krral több a múlt félévinél.

Tes'tgyakorló tér, tornaeszközökkel ellátva 4, u. m. Erdő-Bénye, O.-Liszka, Sárospatak fi- és leányiskolája.

Faiskola, rendezett 30, rendezetlen 28, nincs N.-Rozvágyon, Kis-Tárkányban és Vékén. Jelentés nem érkezett 7-ről.

Tanítók évi jövedelme 22928 frt 53 kr.

Más vallású iskolások:

róm. kath.	=	80 fi,	64 nő	=	144;
gör. kath.	=	26 fi,	21 nő	=	47;
ág. hitv. ev.	=	10 fi,	12 nő	=	22;
Mózes val.	=	43 fi	42 nő	=	85;

Összesen = 159 fi, 139 nő = 298 = az iskolát gyakorlók 8.64%-ja, 1.2%-val több, mint a múlt félévben.

Iskolát gyakorolt az egyházmegyében :

6—12 éves	= 1840 fi, 1594 nő	= 3434;
12—15 éves	= 303 fi, 316 nő	= 619;
más vallású	= 159 fi, 139 nő	= 298;

Összesen = 2302 fi, 2049 nő = 4351.

Egyes iskolákra és egyesekre vonatkozó észrevételek és határozatok:

Berzéken — a körlátogatói jelentés szerint — mióta a lelkész nem fogad segédet, hanem maga tanít, az iskolás gyermekek sokkal többet tudnak.

Csanáloson a tanító, dacára, hogy iskolájából a legszükségesebb taneszközök is hiányzanak, annyira megfelelt hivatásának, hogy méltán megérdemli a kitűnök közé való soroztatást.

Legyes-Bényén a faiskolának szánt helyiség répával van beültetve.

B.-Olasziban, a gyermekek — állítólag — az árvíz által szétrombolt házakból kihordott s fedél nélküli bútorok s élelmi szerek megőrzésére használtatván fel szülei által: valami nagy tanításbeli eredményről szó sem lehet. Faiskolájában mindössze 3 szál vadalma magonc találtatott, holott e hely arra nagyon alkalmas.

Hogykán a második félévben tavasz óta szünetelt az iskola, miről az ottani helyettes lelkész-tanító a körlátogatóságot előre kiértéskíté s így megjelenésük feleslegessé vált.

Vison, a tanterem nemcsak, hogy ezt a nevet meg nem érdemli, hanem falainak roskadozó volta miatt a benne való tartózkodás életveszélyes is; ugyanazért tanügyi bizottság az egyházmegye gondoskodásába ajánlja e kisded egyházat oly végből, hogy ott már a közel jövőben egy új iskolai épület felállítása iránt az intézkedést tétesse meg.

A lelkészi állomás rendezése alkalmával ez ügyben is intézkedés fog tétetni

Kenézlőről méltó megütközéssel vétetik tudomásul azon értesítés, hogy ott a lelkész-tanító, azon címen, mert segédtanítója eltávozott, az iskolát önkényesen bezárta s a gyermekeket oktatásban nem részesítette.

Egyházmegyei közgyűlés, midőn a kenézlői lelkész-tanító ezen eljárását határozottan roszalja, egyszersmind kimondja, hogy Kenézlőn sem rendes, sem segédtanítót nem ismer hanem igenis lelkész-tanítót, ki az iskola szellemei állásáért egyedül felelős; ugyanazért lelkész-tanítót komolyan figyelmezteti, hogy tanítói kötelességét ő is komolyabban vegye; ellenkező esetben hasonló mulasztásért és visszaélésért ő fog felelősségre vonatni.

Erdő-Bényén, *Tatár József* tanító neje, szül. *Szilágyi Berta* asszony az összes felsőbb osztálybeli leánynövendékeknek a női kézimunkákat a saját szobájában a legkisebb díjazás nélkül oly szép sikerrel tanította, hogy tanügyi bizottság indíttatva érzi magát nevezett derék nőt az egyházmegyei közgyűlés elismerő figyelmébe ajánlani.

Egyházmegyei közgyűlésünk *Szilágyi Berta* asszonynak, jelzett odaadó szíves készségeért s önzetlen munkásságáért a kiérdemelt elismerést jegyzőkönyvileg nyilvánítani határozza.

A semlyéni iskoláról jelentetik, hogy bár a tanítónak képessége van a tanításra, s hogy bár minden iskolalátogatás alkalmával ígéri, hogy jobb eredményt fog felmutatni, mégis határozott sülyedés észlelhető, amennyiben a 4-osztályú iskolában a növendékek csak 3 számtani műveletet ismernek, az osztásról már fogalmuk sincs: a földrajz előttük ismeretlen, magyar nyelvtani ismeretük is nagyon csekély.

A semlyéni tanító figyelmeztetik, hogy kötelességét lelkiismeretesebben teljesítse s hasonló panaszra többé okot ne szolgáltatasson, s mindenesetre elvárja egyházmegyénk, hogy iskolájáról a jövő iskolai körlátogatásnak kedvezőbb jelentésre adjon alkalmat.

Lácán, egyszer tanító nem léte, máskor himlőzés miatt már pár éve, — mondhatni — csak pang az iskoláztatás s a legközelebbi körlátogatás alkalmával is szünetelt a tanítás.

Egyházmegyei közgyűlés sajnálattal értesül a lácai egyház iskolájának illetén állapotáról, azért is útasítja presbyteriumot, hogy a tanítás rendes menetéről és folytonosságáról gondoskodják.

Lelesz-Pólyán, dacára kedvező anyagi helyzetének, iskoláját annyira elhagyatott állapotban tartja, hogy a sikeres tanításra teljesen alkalmatlan.

Az egyház előljárósága útasittatik, hogy alkalmas iskola helyiségről haladéktalanul gondoskodják.

Leleszen — mondja a jelentés — kevés eredménye látszik a tanításnak. A gyermekek nagyon dőcögösen és értelmetlenül olvasnak, s még roszaúlnak. Ugy a fejbeli, mint írásbeli számvetésben az összeadási és kivonási művelethez tartozó legegyszerűbb feladatokat sem képesek megfejteni.

Bár az anyaegyház lelkészének bizonyítása szerint a kedvezőtlen eredmény nem az illető előkönyörgő szorgalomhiányának következménye, mert, úgymond, folyvást a gyermekek között van: mégis figyelmeztetik, hogy jövőre kedvezőbb eredményt igyekezzenek felmutatni.

Czinke István, erdőbényei lelkész, soknemű elfoglaltatására hivatkozván, a pataki iskolalátogatási körben több éven át lelkiismeretesen teljesített megbízatásáról lemondott. *Dienes Gyula* mádi lakos Szabolcsvármegyébe, *Tóth Károlyt* volt megyaszói fitanító pedig Pthrügyre költözvén, szükségessé vált, hogy az így megüresedett három körlátogatói állás betöltessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk *Czinke István* helyére, a pataki járáskörbe *Pálóczy József*, mádi lelkészt; *Dienes Gyula* helyére, a tállyai járáskörbe *Crosse András*, tállyai földbirtokost s ángol származású buzgó egyháztagot; *Tóth Károly* helyére a megyaszói járáskörbe *Hegedűs János* csanálói tanítót nevez ki.

Általános észrevételek és határozatok.

Tapasztaltatván, hogy némely körlelkészek a többszöri figyelmeztetés dacára úgy az *E* minták kitöltése, mint különösen a jelentések beküldése körül feltűnő hanyagságot tanúsítanak:

egyházmegyei közgyűlésünk az illetők neveit még most közé nem teszi ugyan, azonban komolyan figyelmezteti s kötelezi az ily mulasztásban leledző körlelkészeket, hogy kötelességüknek pontosabban és lelkiismeretesebben feleljenek meg.

Miután a legtöbb helyről azon jelentés tétetett, hogy a szülék gyermekeiket az iskolától elvonják, s így az iskolai évet sem szeptember 1-sején megkezdeni, sem június végéig betartani, sem pedig évközben az oktatást rendszeresen vezetni nem lehet:

Egyházmegyei közgyűlés ismételve felhivja az egyházi előljáróságokat, hogy az iskolamulasztók névsorát esetről-esetre adják be az illető községi előljáróságoknak.

Ezzel kapcsolatban azonban egyházmegyei elnökségünket felkéri arra, hogy az alispáni hivatal közreműködését igénybevéve, hasson oda, hogy a zemplénmegyei közigazgatási bizottságnak az iskolamulasztások megszüntetését célzó, 1887. október 13-án 901/1344. szám alatt kelt azon szabályrendelete, mely az egyházi előljáróságokat, tulajdonképpen pedig a lelkészeket arra kötelezi, „hogy a kötelességöket nem teljesítő (azaz az iskoláztatást nem szorgalmazó s a mulasztókat meg nem büntető) előljárók elleni panaszukat a tanfelügyelőséghez adják be” mint a lelkészi állás méltóságával össze nem egyeztethető s nagyon könnyen árulkodás vádját kelthető intézkedés, olyformán módosíttassék, hogy *jövőre a járási szolgabírák útastíttassanak az iskolamulasztók névsorának a községi előljáróságoktól esetről-esetre, hétről-hétre leendő bekövetelésére*, s ekként a lelkészek legyenek megkímélve a köznép s egyháztagok felfogása szerint az árulkodással egyértelmű feljelentésektől.

44. A vajdácskai presbyterium az ottani tanítót, *Csontos Károlyt*, részegeskedéssel s e beteges szenvedélyéből eredő kötelességmulasztással vádolja s elrendeltetését kéri.

Tekintve, hogy bepanaszolt tanító ez ideig mindig jeles tanítónak volt feltüntetve, s hogy ellene első ízben emeltetett vádpanasz: egyházmegyei közgyűlés megbízza esperes urat, hogy nevezettet kötelmeinek teljesítésére s a tanítói hivatalnál különösen szükséges önuralomra figyelmeztesse, s egyszersmind útasítsa az egyházlátogatási küldöttséget, valamint az iskolai körlátogatóságot is, hogy bepanaszolt tanító erkölcsi magaviseletéről s tanítói működésének eredményéről részletes jelentést tegyen.

45. A közalaphól — a tavaszi gyűlésről elkésve — segílyt kérnek:

1. A vámos-ujfalusi egyház az árvíz által elrontott iskolájának újból építésére 500 frtot. Költségvetése 769 frt 60 kr, melyre fedezet 80 frt; kivetés által begyűjthetni remél 120 frtot.

Bár 1885-ben 100 frt segélyben részesült; tekintettel a kérvényben felhozott indokokra, s az iskola felépítésének halaszthatlan szükségességével szemben, a számos éveken át különféle csapással sújtott egyháztagok szegénységére; 200 frt segélyre ajánlatik.

2. *Kovács János* vámos-újfalusi lelkész, árvíz által okozott kárának s ezekből származó nyomorának enyhítésére 200 frtot.

Bár már a múlt évben is segélyezettett, mégis, tekintettel hajlott korára, népes családjára s ezekkel szemben árvíz s más csapások által okozott káaira; másfelől a tanítás terén felmutatott s eredményes buzgó működésére: 100 frtra ajánlatik.

3. *Barati Ferenc* takta-kenézi lelkész-tanító adósságainak törleszthetése végett 160 frtot.

Miután folyamodónak nyomasztó anyagi helyzetével szemben 4 kiskorú anyátlan gyermeket kell neveltetnie, s miután adóssága elemi csapások s terméketlen évek miatt halmozódott fel: mint igen szegény s arra valóban rászorult lelkész-tanító, 160 frt segélyre melegen ajánlatik.

46. A tolcsvai *Nagy Gedeon* alapból segélyt kérnek s arra ajánlatnak:

a) Az egyházak közül a vámosi-újfalusi és visi egyházak.

b) Az özvegyek közül *Török Fözsefné* papi, *Szekeres Mihályné* tanító-özvegy.

c) *Ablonczy László* karádi, *Botka István* báji, *Lábos Endre* leleszpólyáni és *Szalai Béla* megyaszói leánytanító.

47. Szegény lelkészek s tanítók részére adott segélyből részesíttetnek:

Kovács János vámos-újfalusi lelkész és *Horkai Fözsef* legyes-bényei tanító.

48. Bármely tárból segélyt kérnek a tavaszi egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének 57-ik pontjában elősoroltakon kívül, az alsó-bereckii egyház, *Rácz Abrahám* csobaji lelkész, *Szinyei Andrásné* lukai, *Lábos Menyhértné* szentesi, *Borcsik Gáborné* semlyéni lelkész-özvegyek.

Minde folyamodók a segély-osztóbizottság figyelmébe ajánlatnak.

49. Mindezen jegyzőkönyvi pontok hitelesíttettek.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1888. évi augusztus hó 29—30-ik napjain Sárospatakon tartott őszi közgyűlése alkalmából egybegyűlt egyházmegyei bíróság

tárgyalási jegyzőkönyve.

Felvéetett Sárospatakon, 1888. augusztus 29-én, délután 6 órakor, az alsózempléni ev. ref. egyházmegyei bíróság előtt Kajdi Menyhért, visi ev. ref. tanító elleni panaszos ügy megvizsgálása tárgyában.

Jelenlevők:

Az elnökség részéről: *Kopré Ferenc*, egyházmegyei esperes; *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok.

A tanácsbírák részéről: *id. Ölbey János*, *Zombory Gedő*, *Tóth Lajos*, papi; *Bódogh Károly* és *Meczner András* világi tanácsbírák; *Dr. Kesső Géza*, világi jegyző, mint a bíróság jegyzője.

Panaszosok részéről *Szepsy Gyula*, *Bagdy János*, *Karakó József*.

Vádlott *Kajdi Menyhért* személyesen.

Elnökség részéről az egyházmegyei bíróság a fentiek szerint megalkultnak mondatván ki, *Tóth Lajos*, tanácsbíró, mint az ügy előadója, a fegyelmi ügy megvizsgálására a mult tavaszi közgyűlés által kiküldött vizsgáló-bizottság jelentése nyomán, a vádpanasz tárgyát képező ügyet előterjesztette.

Ennek megtörténtével *Kajdi Menyhért*, mint vádlott, védelmének előterjesztésére felhivatván, az általa már a vizsgáló-bizottság előtt elmondott védelmét ismételte.

Végül a panaszlók is felhivatván, hogy lehető észrevételeiket tegyék meg, miután újabb bizonyítékokat s terhelőbb körülményeket nem tudtak felhozni; a tárgyalás berekesztett s egyházmegyei bíróság egyhangúlag következően

í t é l t:

Kajdi Menyhért, visi ev. ref. tanító, hivatalos kötelességének vétkes mulasztása és felsőbb egyházi hatóságai iránt tanusított tiszteletlen, sőt ellenszegülő magaviselete miatt vétkesnek kimondatik, s ezért őt az egyházmegyei törvényszék az egyházi törvények 246. §. b) és c) pontja alapján *feddésre* és 30 lrt pénzbírságra, mely összeg a visi ref. templom építési alapjára lesz fizetendő; továbbá 10 lrt vizsgálati költségnek végrehajtás terhe mellett, 15 nap alatti megfizetésére kötelezi.

Indokok:

A kötelesség vétkes mulasztása megállapítandó volt, mert a becsolt vizsgálati iratok és vádlott saját beismerése, de különösen *Gagyí Károly*, tanítói körlátogató jelentése által be lett igazolva, hogy iskoláját elhanyagolta, a mivel szemben azon védekezése, hogy azért nem tanított, mert növendékek nem voltak az iskolában, igazolva s bizonyítva különben sem lett; de, ha igazoltnak tekintetnék is, csak hanyagságának újabb bizonyítékául szolgálna, amennyiben e körülmény miatt felsőbb hatóságának jelentést sohasem tett.

A felsőbb hatóságok iránti tiszteletlen magaviselet megállapítandó volt azért, mert az egyházlátogatási küldöttség és az iskolai körlátogatás egyenes felhívására sem jelent meg az iskolai vizsga megtartása végett, sőt a köteles tiszteletet beadott védíratában is a legnagyobb mértékben és kihívólag megsértette.

A büntetés megállapításánál egyházmegyei bíróság figyelembe vette az egyházi törvények 246. §. c) pontjának a pénzbüntetés kimérését szabályozó és korlátozó rendelkezését.

Ezen ítélet panaszlók és vádlott előtt azonnal, élőszóval nyilvánosan kihirdettetvén, abban a vádlott megnyugodott; panaszlók a meggy meg nem nyugvás iránt nem nyilatkoztak.

Ezzel a jegyzőkönyv berekesztetett és aláíratott.

Kelt mint fent.

Meczner Béla,

egyházmegyei gondnok, mint az egyházmegyei bíróság világi elnöke.

Kopré Ferenc,

esperes, mint az egyházmegyei bíróság egyházi elnöke.

Dr. Kesső Géza,

mint az egyházmegyei bíróság jegyzője.

Jegyzették: *Kónya András* főjegyző az 1, 2, 3, 4, 9, 10, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 és 49;

Abaházi József aljegyző az 5, 6, 7, 8, 11, 14, 18, 28, 36, 39, és 40;

Dr. Kesső Géza világi jegyző a 12, 13, 15, 17-ik és a törvényszéki pontokat.

Tárgymutató.

arra nézve, hogy mely számú pontok, mely egyházakra, hivatalokra vagy egyesekre vonatkoznak.

- Abaházy József aljegyzőre 40.
 Barati Ferenc takta-kenézi lelkész 45.
 Bálint Dezső sárospataki lelkészre 20.
 Bódogh Károly tanácsbíróra 39.
 Bodolai József tanácsbíróra 39.
 Bodrog-sárai egyházra 33. 34.
 Cigándi egyházra 14.
 Cínke István erdő bényei lelkészre 10., 27., 43.
 Crosse András tállyai lakosra 43.
 Csontos Károly vajdácskai tanítóra 44.
 Egyházmegyei esperesi hivatalra 7., 10., 14., 28., 41., 43., 44.,
 Egyházakra általában 43.
 Egyházkerületre 21., 22., 23., 24., 25., 27., 30., 39.
 Erdő-horvátii egyházra 11.
 Harangodi tanítói énekkarra 37.
 Horváth János petrahói lelkészre 26.
 Hegedűs János esanálisi tanítóra 43.
 Iskolai körlátogatókra 43.
 Kajdi Menyhért vísi tanítóra: a törvényesszéki pont
 Kenézlői lelkész tanítóra 43.
 Keresztúri József tanácsbíróra 31., 40.
 Keresztúri Zsigmond kis-géresi lelkészre 40.
 Kesső Géza dr. világi jegyző s ügyészre 4., 12., 15., 17.,
 Kiss Gyula szomotori lakosra 16.
 Komjáthi Gábor szentesi lelkészre 30., 40.
 Kónya András dékán s főjegyzőre 8., 40.
 Kovács János v.-újfalusi lelkészre 45.
 Kovács János szomotori tanítóra 35.
 Lácái egyházra 17., 43.
 Meczner András tanácsbíróra 4., 26., 39.
 Nagy Károly szomotori lelkészre 15.
 Nagy-kövesdi egyházra 29.
 Nagy-tárkányi egyházra 31.
 Id. Olajos Pál gesztelyi lelkészre 9.
 Órás Kálmán ondi lelkészre 40.
 Ólbey János tanácsbíróra 40.
 Pálóczy József mádi lelkészre 40., 43.
 Páricsi József karesai lelkészre 40.
 Pilisly Ferdinánd tanácsbíróra 31., 39.
 Semlyéni tanítóra 43.
 Simai leányegyházra 27.
 Szabó Károly végzett theologusra 38.
 Szinyei Gerzson tanácsbíróra 10., 22.
 Szoboszlai Dánielné simai tanító-özvegyre 28.
 Szomotori egyházra 15.
 Takta-kenézi egyházra 12.
 Tatár Józsefné szül. Szilágyi Berta asszonyra 43.
 Terhes Barnáné lelkész-özvegyre 20.
 Toth Lajos tanácsbíróra 9., 15., 26., 32., 33., 39., 40.
 Zombory Gedő tanácsbíróra 21.
 Vámos-újfalusi egyházra 45.
 Vajdácskai egyházra 44.
 Verebélyi József bacskai lelkészre 21.
 Visi egyházra 26.
 Weinstock Mór zsadányi lakosra 33.